gemeente Roermond

VOORSTEL AAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE ROERMOND

Onderwerp: **Transitievisie Warmte**
Zaaknummer: **160455-2021**
Datum: **21 december 2021**

Inleiding

In het Nederlandse Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere gemeente voor het eind van 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) heeft opgesteld. De visie beschrijft hoe we in de gemeente van het aardgas af kunnen gaan en wáár we het beste kunnen gaan starten. Dit vormt de basis voor de uitvoeringsplannen op wijk-, buurt-, en straatniveau. Met de vaststelling van de TVW is de warmtetransitie tot 2050 niet in beton gegoten. Omdat we niet alle buurten tegelijk kunnen aanpakken en (technische) inzichten nog continu veranderen, wordt de TVW (verplicht) elke vijf jaar geactualiseerd.

De gemeenteraad wordt voorgesteld de Transitievisie Warmte Roermond vast te stellen.

De conceptvisie in een notendop

De gemeente Roermond wil in 2050 aardgasvrij zijn. Dat is geen proces dat van vandaag op morgen geschiedt, maar stapsgewijs bouwen we naar dat doel toe. De gemeente wordt aardgasvrij omdat we in Europa (Klimaatakkoord Parijs) en in Nederland (Nationaal Klimaatakkoord) afgesproken hebben om de CO2-uitstoot terug te dringen tot bijna nul en daarmee klimaatverandering tegen te gaan en de stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde te beperken. Aardgas is geen duurzame energiebron en is verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving in Nederland. Daarom gaat Nederland, en daarmee ook Roermond, werken aan een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. De Transitievisie Warmte is hierin de eerste stap. De gemeente staat niet alléén voor deze transitie. De Transitievisie Warmte (hierna: TVW), is opgesteld in een samenwerking tussen gemeente, inwoners, ondernemers en overige georganiseerde stakeholders.

Om de warmtetransitie haalbaar, betaalbaar en zo logisch mogelijk te laten verlopen hebben we een globale planning opgesteld. Hierin geven we op hoofdlijnen een richting voor hoe, en in welke volgorde de verschillende wijken en buurten stappen gaan zetten richting aardgasvrij.

1. *Opgave en ambitie: tot 2030 20% besparen op aardgas in de gebouwde omgeving*

De totale opgave voor de gebouwde omgeving in Roermond is een duurzaam alternatief te vinden voor een jaarlijks verbruik van 10,5 miljoen kubieke meter aardgas. Dit geldt voor de gehele gebouwde omgeving, dus zowel woningen als bedrijven & instellingen.[1]

2. *Globale planning buurten*

Uit de analyse komt naar voren dat de buurten Vliegeniersbuurt, Kastelenbuurt, Componistenbuurt, Herten en Tegelarijeveld-Broekhin het meest geschikt lijken te zijn om de warmtetransitie te starten (de zogenaamde verkenningsbuurten). Dit zijn de buurten waarmee we als eerste verder in gesprek

[1] De TVW beschrijft enkel de alternatieve warmtevoorziening voor woningen en dienstverlenende bedrijven. De verduurzaming van de industrie wordt binnen een apart traject opgepakt door vijf regionale industrieclusters en één cluster voor de overige industrie.

gaan. Voor de verdere gesprekken worden de onderzoeken die zijn gedaan, alsook de resultaten van de inwonersenquête als basis gebruikt.

3. *Aanpak: betaalbaar, uitvoerbaar, realistisch en participatief*

Als gemeente streven we naar een uitvoerbare en realistische TVW, waarbij de inwoners goed betrokken worden. De gebouwen kunnen technisch nog zó geschikt zijn om aardgasvrij te worden, wanneer de burger niet wil of niet kan, zal er niets gebeuren.

Betaalbaarheid voor de gebouweigenaar of inwoner is daarbij een uitgangspunt. Het is daarbij belangrijk om te erkennen dat ongeveer de helft (48%) van de huishoudens in Nederland in een huis woont met relatief lage energetische kwaliteit en niet op eigen kracht hun huis kan verduurzamen Daarnaast heeft de gemeente Roermond te maken met een bovengemiddeld risico op (energie)armoede (9,7% van de huishoudens) (Bron: CBS). Hiervoor is in de vervolgaanpak extra aandacht.

4. *Warmtekoers*

Allereerst ontwikkelen we een collectieve, gemeente brede campagne en aanpak voor alle woningen en gebouwen in onze gemeente die is gericht op de zogenaamde geen spijt maatregelen (no-regret maatregelen), zoals isoleren, plaatsen van zonnepanelen en andere energiebesparende maatregelen. Immers: alle energie die niet gebruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Deze collectieve aanpak kan zowel op het niveau van de gehele gemeente uitgewerkt worden, maar ook op clusterniveau: gebieden met dezelfde bebouwing collectief voorzien van bijvoorbeeld gerichte informatie, het uitwerken van een voorbeeldwoning, gezamenlijke inkoopacties, enz.

Daarnaast gaan we in gesprek met de inwoners en de bedrijven van de verkenningsbuurten. Hierbij betrekken wij ook alle relevante stakeholders. Samen met alle betrokken partijen onderzoeken we of er voldoende draagvlak is om de eerste stappen te gaan zetten richting een aardgasvrije wijk. We koppelen deze stappen aan de lopende trajecten (Wijkontwikkelingsplan Donderberg, Slim Energienet Roermond, etc).

Tenslotte werken we aan de bronnen en infrastructuur. Er zijn in Roermond diverse collectieve warmtebronnen aanwezig die zouden kunnen worden ingezet. Het loont zich daarom om de potentie hiervan in detail verder te onderzoeken. Bovendien moeten we het huidige elektriciteitsnet met onze netbeheerder Enexis optimaliseren en toekomst gereed maken.

Argumenten

- Iedere gemeente dient een Transitievisie Warmte vast te stellen en om de 5 jaar te vernieuwen
In het Nederlandse Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere gemeente voor het eind van 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) heeft opgesteld. De visie dient om de 5 jaar vernieuwd te worden.
De visie wordt niet meer in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad, maar zal in februari ter besluitvorming worden voorgelegd. Hierover is de gemeenteraad al eerder geïnformeerd.

- De visie sluit aan bij onze eigen doelstelling uit de Duurzaamheidsvisie Roermond: klimaatneutraal in 2050 en de landelijke doelstellingen voor wat betreft een aardgasvrije gebouwde omgeving
We sluiten in de Transitievisie Warmte aan op de landelijke ambities m.b.t. een aardgasvrije gebouwde omgeving, waarbij er vanuit wordt gegaan dat de ontwikkelingen na een aantal

aanloopjaren tot een versnelling komen. In de Duurzaamheidsvisie Roermond hebben we de ambitie klimaatneutraal in 2050 vastgesteld.

- De visie is tot stand gekomen samen met belanghebbenden
Gemeenten hebben een regierol als het gaat om de warmtetransitie. Maar zij kunnen deze grote verandering niet zonder andere partijen bereiken. Samenwerking is dan ook heel belangrijk. Daarom hebben wij deze TVW samen met belanghebbenden en experts opgesteld. Denk aan woningcorporaties, energiecoöperaties, bewoners, ondernemers(verenigingen), de netbeheerder en het waterschap. Samen met deze belanghebbenden gaan we de TVW ook uitvoeren.

Belanghebbenden, georganiseerde stakeholders en inwoners, hebben ook de mogelijkheid gekregen feedback te leveren op de concept visie. De feedback die we hebben ontvangen is opgenomen als bijlage 3. Daarbij staat wat de feedback was, wat onze reactie is en tot welke wijzigingen in de visie de feedback eventueel heeft geresulteerd. De organisaties of inwoners die een reactie hebben ingestuurd, hebben dit overzicht ook ontvangen.

Kanttekeningen en risico's

- **Betaalbaarheid van de warmtetransitie is voor gemeente Roermond een bovengemiddeld groot risico**

Begeleiden en ondersteunen van de warmtetransitie is een grote extra opgave. Voor het realiseren van extra capaciteit en budget zal een forse impuls nodig zijn uit Den Haag. Ook is veel geld gemoeid met het investeren in isolatiemaatregelen en andere warmtetechnieken. Het tempo van de energietransitie wordt mede bepaald door het tempo waarmee gelden en financieringsconstructies beschikbaar komen. Gevolgen van onvoldoende financiering zullen in Roermond mogelijk een groter effect sorteren dan elders in het land omdat het gemiddeld inkomensniveau lager is dan het landelijk gemiddelde en uit de TNO rapportage over energiearmoede blijkt dat hier in Roermond een bovengemiddeld risico op bestaat. Betaalbaarheid en het tegengaan van energiearmoede zijn daarom belangrijke uitgangspunten in de Transitievisie Warmte.

- ***Gemeenten hebben de regierol gekregen in de warmtetransitie, maar onduidelijk is nog welke middelen en bevoegdheden gemeenten krijgen om deze rol waar te kunnen maken***

Er moeten landelijk nog financiële voorwaarden ingevuld worden om de overstap voor iedereen betaalbaar te maken. Als gemeente wachten we bovendien nog op wetgeving (een belangrijke is de Wet Collectieve Warmte die wordt vormgegeven) die het voor ons mogelijk maakt om meer sturing te geven aan de warmtetransitie in onze wijken. We zitten dus in een tussenfase waarin we wel voortgang willen boeken, maar het beschikbare instrumentarium (regelgeving, instrumenten en middelen) is momenteel nog niet toereikend.

De raad voor het openbaar bestuur (ROB) heeft door laten rekenen wat dit aan extra uitvoeringslasten met zich meebrengt voor gemeente en dit ook vertaald in gemiddeld aantal FTE dat extra nodig is voor de nieuwe taken.[2] Tijdens Prinsjesdag is door het demissionair kabinet aangegeven dat zij geld beschikbaar willen stellen, maar dat dit door een nieuw aan te stellen kabinet uitgevoerd moet worden. Deze onzekerheid, over de bijdrage voor 2022 vanuit het Rijk maar ook in de jaren daarna, maakt het lastig al een uitvoeringsprogramma voor meerdere jaren te maken, dat aansluit op de beschikbare middelen en capaciteit en daarmee realistisch is. De decembercirculaire

[2] Onderzoek AEF Uitvoeringskosten Klimaatakkoord decentrale overheden (2020)

2021 geeft helaas nog onvoldoende duidelijkheid over de te verwachten bijdrage vanuit het Rijk voor de uitvoering van het klimaatakkoord door gemeenten.

De uitvoering van de Transitievisie Warmte vraagt daarom om continu tussentijds bijsturen en zal gaandeweg steeds concreter worden. De visie geeft daarover in ieder geval de richting aan en de belangrijkste uitgangspunten en randvoorwaarden.

Financiële gevolgen
Zoals hiervoor geschetst zijn de financiële gevolgen nog niet duidelijk. In 2022 zetten we het budget duurzaamheid (kostenplaats 62306) in om de eerste stappen in de uitvoering van de Transitievisie Warmte te zetten. Een begroting voor de inzet van deze middelen (en eventueel aanvullende middelen vanuit het Rijk in 2022) wordt opgesteld in de uitvoeringsagenda die in 2022 voor de Transitievisie Warmte wordt opgesteld en in Q2 2022 wordt voorgelegd aan het college ter besluitvorming. We informeren de raad door middel van een raadsinformatiebrief.

Communicatie en participatie
In de Transitievisie Warmte is een volledig hoofdstuk gewijd aan de communicatie en participatie strategie (hoofdstuk 4). Belangrijke uitgangspunten zijn:

- Goede communicatie (informeren) staat aan de basis van participatie
- Plannen worden samen met en door de buurt zelf opgesteld
- Bottom-up initiatieven faciliteren we waar mogelijk
- We werken samen met inwonersinitiatieven, coöperaties en koplopers (ambassadeurs)

Voor wat de visie zelf betreft: hiervoor ontwikkelen we een publieksvriendelijke versie: een zogenaamde 'storymap'. Dit is een interactieve website, waar de visie in hapklare brokken en in eenvoudige bewoording wordt weergegeven. Inwoners kunnen hier bijvoorbeeld direct naar 'mijn wijk', om te bekijken wat in hun wijk of buurt de planning is en welke warmtealternatieven het meest voor de hand liggen. Ook komt hier informatie over wat inwoners zelf al kunnen doen (geen spijt maatregelen) en doorverwijzingen naar bijv. financiële regelingen of projecten van gemeente Roermond.

Uitvoering en evaluatie
De uitvoering wordt in de eerste helft van 2022 in een uitvoeringsagenda vertaald. Op dat moment is waarschijnlijk ook meer bekend over eventuele middelen die we vanuit het Rijk krijgen voor de warmtetransitie (en het thema energiearmoede) en kan over de uitvoering nog afstemming gezocht worden met verschillende belanghebbenden.

De visie dient om de 5 jaar vernieuwd te worden. In de tussentijd rapporteren we via de reguliere P&C cyclus over de voortgang en plannen voor het nieuwe jaar (begroting). Waar nodig informeren we de gemeenteraad aanvullend via raadsinformatiebrieven of informatiebijeenkomsten.

Burgemeester en wethouders van Roermond,

Loco secretaris, De burgemeester,

B.N. Duursema MSc M.J.D. Donders – de Leest

Bijlage(n):
1. Transitievisie Warmte
2. Bijlagen Transitievisie Warmte
3. Overzicht reacties concept visie door georganiseerde stakeholders en inwoners